

Is God Self-isolating? האם אלהים מבודד את עצמו?

Tanach: God's Face, Turned towards you or hidden?

יְבָרֶכֶךָ יְהוָה וַיִּשְׁמְרֶךָ:
יָאֵר יְהוָה | פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיַּחַנְדֶּךָ:
יִשָּׂא יְהוָה | פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיִּשֶׂם לְךָ שָׁלוֹם:

May the Eternal bless you and keep you.
May the Eternal's face shine upon you and be gracious to you.
May the Eternal's face turn towards you and give you peace.
Numbers 6:24-26

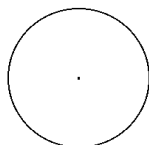
וְאֲנֹכִי הִסְתַּר אֶסְתִּיר פָּנַי בַּיּוֹם הַהוּא עַל כָּל-הָרָעָה אֲשֶׁר עָשָׂה כִּי פָּנָה
אֶל-אֱלֹהִים אֲחֵרִים:

Yet I will surely hide (lit., hiding, I will hide) My face on that day,
because of all the evil they have done in turning to other gods.
Deuteronomy 31:18

Kabbalah: The Doctrine of Tzimtzum

Definition (from Hayyim Vital, disciple of Isaac Luria)

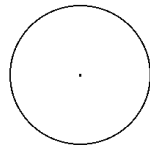
דע כי טרם שנאצלו הנאצלים ונבראו הנבראים היה אור עליון פשוט ממלא כל המציאות ולא היה שום מקום פנוי בבחי' אויר ריקני וחלל אלא הכל היה ממולא מן אור א"ס פשוט ולא היה בחי' ראש ולא היה בחי' סוף אלא הכל היה אור א' פשוט שוה בהשוואה א' והוא הנקרא אור א"ס.
וכאשר עלה ברצונו הפשוט לברוא העולמות ולהאציל הנאצלים להוציא לאור שלימות פעולותיו ושמותיו וכנוייו אשר זאת היה סיבה בריאת העולמות... והנה אז צמצם את עצמו א"ס בנקודה האמצעית אשר בו באמצע אורו ממש... וצמצם האור ההוא ונתרחק אל צדדי סביבות הנקודה האמצעית ואז נשאר מקום פנוי ואויר וחלל ריקני מנקודה האמצעית ממש כזה:

ר' חיים וויטל, ס' עץ חיים, שער ב', פרק א', ד' י"א, ע' ג-ד.

Know that before emanations were produced and creatures were created, there was a simple supernal light that filled all existence; and there was no empty space, like a completely empty space or vacuum, but all was filled with that simple infinite light (or, light of the *Ayn Sof*, the Infinite One). It had no aspect of beginning or end, rather all was one simple light equally distributed, and this is called the light of the *Ayn Sof*.

When it arose in [the *Ayn Sof's*] simple will to create worlds and produce emanations, to bring to light the perfection of [the divine] acts, names, and designations – which is the purpose of the creation of the worlds, ... the *Ayn Sof* then concentrated (*tzimtzem*) Itself in the central point in the actual centre of that light... It concentrated the light and removed it on all sides from around the central point. Then there was an empty space, a complete vacuum, from that actual central point, like this.

Hayyim Vital (1542-1620), Etz Hayyim (The Tree of Life), from Gate 1, Branch 2 (Warsaw: 1891), p.22.

Hasidic Interpretations: I Theology

A. Shneur Zalman of Liady, student of the Maggid of Mezritch, and founder of HaBaD/Lubavitch)

... והנה מלבד שא"א כלל לומר ענין הצמצום כפשוטו שהוא ממקרי הגוף

על הקב"ה הנבדל מהם ריבוא רבבות הבדלות עד אין קץ...

אלא שצמצום הקב"ה האור והחיות שיוכל להתפשט מרוח פיו והלביש תוך צירופי אותיות של עשרה מאמרות וצירופי צירופיהן בחילופי ותמורות האותיות עצמן ובחשכונן ומספרן שכל חילוף ותמורה מורה על ירידת האור והחיות ממדרגה למררנה דהיינו שיוכל לברוא ולהחיות ברואים שמדרגות איכותם ומעלתם היא פחותה ממדרגות איכות ומעלת הברואים הנבראים מאותיות ותיבות עצמן שבעשרה מאמרות שבהן מתלבש הקב"ה בכבודו ובעצמו שהן מדותיו...

ר' שניאור זלמן מליאדי, ספר התניא, חלק ב', פרק ז', דף 165-166,

.168

...But, look here: it is impossible to say this at all, that the matter of *tzimtzum* is literal, for that [would assign] corporeality to the Holy Blessed One who is separated from such things a million-fold, *ad infinitum!*...

Rather, the Holy Blessed One concentrated (*tzimtzem*) the light and the life-force so that it might diffuse from ‘the breath of [God’s] mouth’ [Psalm 33:6] and be clothed in the combinations of letters of the Ten Utterances [with which the world was created, see Genesis 1], and their combinations, substitutions and transpositions of the letters themselves, plus their number [equivalents]. For every substitution and transposition indicates the descent of the light and life-force from one level to the next, so that it can create and give life to creatures the level of whose status and quality is less than that of the creatures created [directly] from the letters and words of the Ten Utterances themselves, in which the Holy Blessed One, in divine glory and divine essence, is clothed, for they [the Ten Utterances] are [God’s] attributes...

Shneur Zalman of Liady (1746-1813), *Liqqutei Amarim-Tanya* (Collected Sayings–It Has Been Taught) (London: Kehot Publication Society, 1973), *Sha’ar HaYichud V’Ha’Emunah*, chapter 7, pp.165-166, 168 [Bi-Lingual Edition, pp.314-315, 319].

B. Nachman of Bratzlav

כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִחַמַּת רַחֲמָנוּתוֹ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם, כִּי רָצָה לְגַלוֹת רַחֲמָנוּתוֹ, וְאִם לֹא הָיָה בְּרִיאַת הָעוֹלָם, עַל מִי הָיָה מְרֵאָה רַחֲמָנוּתוֹ, וְעַל־כֵּן בָּרָא אֶת כָּל הַבְּרִיאָה מִתְחִלַּת הָאֲצִילוֹת עַד סוֹף נִקְדַּת הַמְּרָכָז שֶׁל עוֹלָם הַגִּשְׁמִי כְּדִי לְהִרְאוֹת רַחֲמָנוּתוֹ. וְכַאֲשֶׁר רָצָה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבָרֵא אֶת הָעוֹלָם, לֹא הָיָה מְקוֹם לְבָרְאוֹ, מִחַמַּת שְׁהִיָּה הַכֹּל אֵין סוֹף, עַל־כֵּן צִמְצַם אֶת הָאוֹר לְצַדְדִּין, וְעַל־יְדֵי הַצְּמִצּוּם הַזֶּה נַעֲשֶׂה חֲלָל הַפְּנוּי, וּבִתְוֹךְ הַחֲלָל הַפְּנוּי הַזֶּה נִתְהוּוּ כָּל הַיָּמִים וְהַמְּדוֹת, שֶׁהֵם בְּרִיאַת הָעוֹלָם (כַּמִּשְׁבַּח בַּעֲחַד בַּתְּחִלָּתוֹ). וְזֶה הַחֲלָל הַפְּנוּי לֹא הָיָה מְכָרַח לְבְרִיאַת הָעוֹלָם, כִּי בְּלִתֵּי הַחֲלָל הַפְּנוּי לֹא הָיָה שׁוּם מְקוֹם לְבְרִיאַת הָעוֹלָם כִּנְיָל. וְזֶה הַצְּמִצּוּם שֶׁל הַחֲלָל הַפְּנוּי אֵי אֶפְשָׁר לְהַבִּין וּלְהַשִּׁיג כִּי־אִם לְעַתִּיד לְבֹא, כִּי צָרִיךְ לִזְמַר בּוֹ שְׁנֵי הַפְּכִים: יֵשׁ וְאֵין, כִּי הַחֲלָל הַפְּנוּי הוּא עַל־יְדֵי הַצְּמִצּוּם, שֶׁכְּבִיכּוֹל צִמְצַם אֱלֻקוֹתוֹ מִשָּׁם, וְאֵין שָׁם אֱלֻקוֹת כְּבִיכּוֹל, כִּי אִם לֹא כֵּן אֵינוּ פְּנוּי, וְהַכֹּל אֵין סוֹף, וְאֵין מְקוֹם לְבְרִיאַת הָעוֹלָם כָּלֵל; אֲבָל בְּאַמַּת לְאִמְתּוֹ, בּוֹדָאֵי אֶף־עַל־פִּי־כֵן יֵשׁ שָׁם גַּם־כֵּן אֱלֻקוֹת, כִּי בּוֹדָאֵי אֵין שׁוּם דְּבַר בְּלַעֲדֵי חַיּוֹתוֹ, וְעַל־כֵּן אֵי אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיג כָּלֵל בְּחִינַת חֲלָל הַפְּנוּי עַד לְעַתִּיד לְבֹא:

ר' נחמן מברסלב, ס' ליקוטי מוהר"ן, חלק א' סימן ס"ד א' דף ע"ח עמוד א'

God created the universe out of compassion, for [God] wanted to reveal divine compassion, and if there had been no creation, to whom would [God] have demonstrated this compassion? Therefore, [God] created all of creation, from the beginning of the emanation process down to the central point of the physical world, in order to demonstrate divine compassion. When God wanted to create the universe, there was no room in which to create it, since all was the *Ayn Sof* ('The Infinite [One]'). Therefore, [God] retracted the light to the sides and, by means

of this retraction (*tzimtzum*), an empty space was made... This empty space was required for the creation of the universe, for without this empty space there would have been no room for the universe, as stated above. But this retraction is impossible to understand or comprehend except in the messianic future, because it is [logically] necessary to say two contradictory things about it: [namely], somethingness and nothingness (*yesh ve'ayin*). The empty space came about by means of the retraction, for, as it were, [God] retracted the divine essence from it, so that there is no divine essence in it, as it were. If it had not been so, it would not have been empty. All would [still] be *Ayn Sof*, and there would be no room at all for the creation of the universe.

However, the absolute truth is that there is certainly, nevertheless, also divine essence within, for nothing can exist without [God's] life-force. Therefore, it is impossible to comprehend the aspect of the empty space at all, until the messianic future.

Nachman of Bratzlav (1772-1811), Liqqutei MoHaRaN (Collected Sayings of Our Teacher, the Rav, Rabbi Nachman) (Jerusalem: Meshech HaNachal, 1986), pt. I, §64:1, p.78a.

Hasidic Interpretations: II Parables

Dov Baer, the Maggid of Mezritch

... כמשל האב שמצמצם דעתו ושכלו בשביל בנו, ועושה מעשה נערות בשביל בנו שיהיה לו תענוג. ולמה עושה מעשה נערות בשביל שאין בנו משיג את שכלו הגדול, כך הוא ית' מצמצם א"ע בשביל שיהיה לנו תענוג...
 ר' דוב בער, המגיד ממעזריטש, ס' מגיד דבריו ליעקב, סימן קנ"ג, דפ' 252-253.

... It is like a parent who contracts their mind and intellect for the sake of their child, and engages in childish activities for the sake of their child's pleasure. Why do they engage in childish activities? Because the child cannot comprehend their [comparatively] greater intellect. Similarly, the Blessed One contracted the divine self in order that we have pleasure.

Dov Baer of Mezritch (died 1772), Maggid Devarav LeYa'akov (Telling His Words to Jacob [Psalm 147:19]) (edited by Rivka Schatz-Uffenheimer) (Jerusalem: Magnes Press, 1976), pp 252-253.

Simchah Bunam of Otvotsk

שמעתי עוד תורה ממנו על הפסוק ואנכי הסתר אסתיר פני בפי וילך
אמר בזה"ל אזי ווי קינדער שפילען זיך אין באהעלטענישין און דאס קינד וואס
בעהאלט זיך שרייט איך האבע מיך בעהאלטען זוך מיך און דאס קינד וואס
האט דעת, לויט דעם קול וואס עס איז ארויס גיגאנגען זוכט עהר נאך ביז עהר
געפונט אזוי איז דא אויך השי"ת שרייט איך האב מיך בעהאלטין זוך מיך לכן
דער וואס איז א בר דעת הקול של השי"ת הנ"ל התעורר אצלו עד שיחפש
וימצא:

ר' שמחה בונם מאטווארסק בס' גדולת מרדכי וגדולת הצדיקים, חלק
ב', סימן מ"ט, דף 18.

'I will surely hide My face...'

Deuteronomy 31:18

... He said: It is like children playing hide-and-seek. The child who is hiding cries out 'I am hiding!' and the child that possesses understanding, following the sound that has gone forth, looks until he finds [the hidden child]. It is the same here. The Blessed One cries out 'I am hiding!', and in those of understanding, the voice of the Blessed One arouses them until they seek and find [God].

Simchah Bunam of Otvorsk (d. 1907), son of Menachem Mendel of Vorki in Anon. (ed.), Gedulat Mordechai uGdulat HaTzaddikim (The Greatness of Mordechai and the Greatness of the Righteous) (Warsaw, 1934), pt. 2, §49, p. 18.

Hasidic Interpretations: III Psychology

Moshe Hayyim Efraim of Sudylkov

... שמעתי מא"ז זללה"ה ואנכי הסתר אסתיר כי כשהאדם אינו יודע
שיש הסתרה בוודאי אינו טוב שסובר שהוא צדיק גמור ואינו שב בתשובה אבל
כשיודע שיש הסתרה ומרגיש בנפשו אז הוא נכנע מלפני השי"ת ומבקש מלפניו
וזהו ואנכי הסתר פי"ה הסתרה אני אסתיר ולא יודע שהיא הסתרה ...
ר' משה חיים אפרים מסודילקאב, ס' דגל מחנה אפרים, דף קס"ב.

I heard [the following] from my grandfather, my elder [the Ba'al Shem Tov]: 'Hiding, I will hide My face...' [Deuteronomy 31:18] For when a person is unaware that there is a hiding, that is certainly not good, for then one thinks that one is perfectly righteous and does not return in repentance. However, when one knows that there is a hiding, and feels it in one's soul, then one may submit to the Blessed One and seek [God]...

Moshe Hayyim Efraim of Sudlykov (d.1800), Degel Mahane Efraim (The Flag of the Camp of Efraim [Numbers 2:18]) (Jerusalem, 1963), p. 162. (Quoted in Shim'on Menachem Mendel of Govarchov (ed.) Sefer Ba'al Shem Tov (Jerusalem, n.d.), v. II, p. 234.)

Pinchas of Koretz

ביום א' דחנוכה שנת הנ"ל בחאשטשאוואטין קבלתי לפניו על חסרון
אמונה בחשגחה פרטית של השי"ת שבשעת דוחק פרנסה נראה כהסתרת
פנים ובקשתי ממנו דיבורים על חיזוק אמונה וא"ל זהו צריך לדבר עם יונגי לייט
אבער היוד הוא בושה שיהיה צריך לדבר בזה עוד שצריך שיהי' אמונה חזקה
בלבו זכו' והזכיר לי כשיודעין שהוא הסתרה שוב אינו הסתרה:
ר' פנחס מקאריץ, ס' מדרש פנחס, סימן כ"ד, דף ל', עמוד א'.

On the first day of Chanukah in that same year [?] In Chotschovotin, I [Raphael of Bershah, died between 1816 & 1826] complained to [my teacher] about a lack of faith in God's providence with regard to individuals (*hashgachah p'ratit*). When there is a period of economic distress (*dochek parnasah*) it seems as if there is a hiding of the Face. I asked him for words to strengthen my faith, but he replied: That is what you have to say to young people, but a [fully-grown] Jew should be ashamed to have to speak in that way. Moreover, you should have strong faith in your heart, and he urged me to remember that when you know that it is a hiding, it is not really a hiding.

Pinchas of Koretz (1726-1791), Midrash Pinchas (Pinchas' Interpretation) (Jerusalem, 1971), §24, p.30a.

(A similar view is credited to the Ba'al Shem Tov. See Ya'akov Yosef of Polonnoye (died c.1782), Toldot Ya'akov Yosef (Jerusalem, 1973), v. I, p. 22. Or, Keter Shem Tov (Brooklyn: Kehot Publication Society, 1972), § 85, p. 12.)

All translations © Larry Tabick 2020